

EL LLENGUATGE

Agafar el son

Hom sol considerar suspectes o francament impròpies les frases formades amb substantius com *gana*, *set*, *son*, *fred*, *por*, *mal de cap*, etc., i els verbs *donar* o *entrar*, en el cas del primer com a complement directe (amb un subjecte que designa la causa de la gana, la set, etc.), i en el cas del segon com a subjecte (amb un complement indirecte que representa la persona que experimenta aquella sensació, aquell desig, etc.). Dit amb exemples: *Caminar dóna gana*, *Aquesta música dóna son*,

Encara que sempre és difícil i arriscat de posar límits a l'ús idiomàtic, sembla que; pel que fa al primer cas, cal considerar incorrecta i rebutjable tota aquesta fraseologia, malgrat que no deixa d'ésser ben abundant la que ha originat un verb tan elemental com *donar*. Però no hi ha dubte que aquest verb ha tingut molta més vitalitat en castellà que no pas en català, i cal atribuir a la seva influència les frases de les quals hem indicat dos exemples. Els exemples més acostats que trobem en fonts autoritzades són *Donar un mal* (Fabra) i *Donar una alegria*; *Donar un disgust* (Gran Enciclopèdia). En lloc de *donar*, la nostra expressió genuïna resol aquests casos amb *fer* i *fer venir*: *El seu aspecte fela por*, *Aquesta música fa venir son*.

En canvi, no sembla prou justificada la creença força generalitzada que cal substituir necessàriament, en els casos que comentem, *entrar* per *agafar* o *venir*: *Agafar gana* o *Venir son* per *Entrar gana* i *Entrar son*. Efectivament, el Diccionari Fabra recull les frases *Li ha entrat un dubte*, *una sospita*, *una gran tristesa*, la tercera de les quals s'acosta bastant a les que ens ocupen, i la Gran Enciclopèdia admet francament *M'ha entrat gana* (així com *una gran desesperació*). Sens dubte en aquest cas *agafar* i *venir* són preferibles, però bé cal evitar condemnes i esmenes fora de lloc. Cal advertir que el Diccionari Fabra tant admet l'ús transitiu com l'intransitiu de *agafar*: *M'ha agafat son* i *Agafó son*. L'Enciclopèdia, en canvi, només admet el primer, que sembla, si més no, el preferible. Quant a *venir*, no cal dir que és intransitiu: *Li ve gana*.

En el cas de *son*, sabem que cal distingir entre *la son* (ganes de dormir) i *el son* (*el fet de dormir*). Anàlogament, distingim entre *agafar son* (fem.), «començar a tenir ganes de dormir», i *agafar el son*, «adormir-se» (dit de qui jeu i ho espera, però no de qui assisteix a un espectacle).

Albert Jané